

Családi konfliktusok és feleségbántalmazás Magyarországon, 2003

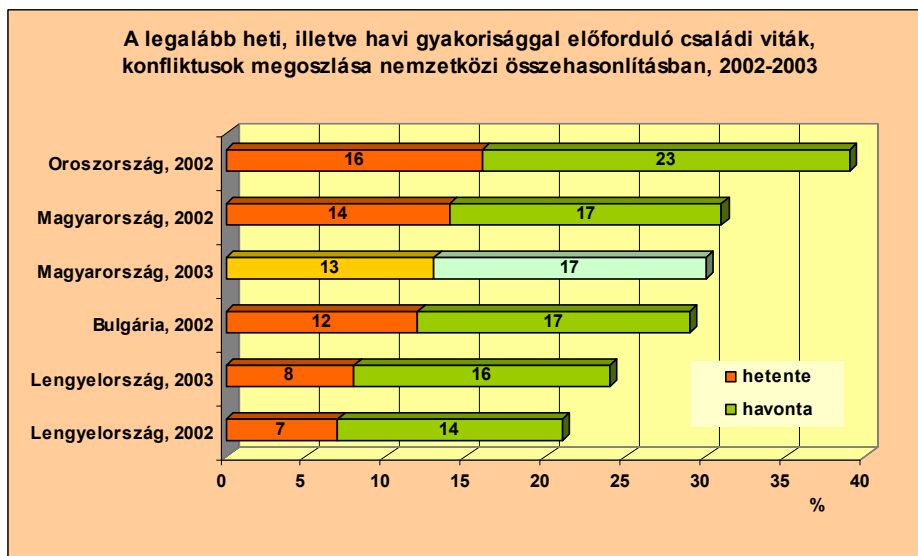
Készült az „Erőszak és nemek” című konferenciára,
 TársadalmiNem- és Kultúrakutató Központ
 Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem, 2003. október 27-29.

2002 februárjában és 2003 szeptemberében a TÁRKI a családi konfliktusokkal és a nők bántalmazásával kapcsolatos kérdéseket tett fel a magyar felnőtt lakosság körében. A CEORG kelet-közép-európai nemzetközi kutatása keretében 2002-ben Magyarországon kívül, Bulgária, Lengyelország és Oroszország is részt vett a vizsgálatban, míg az idei felvételbe csak Lengyelország kapcsolódott be.

A családi konfliktusok gyakorisága

2003-ban a magyar családok 13 százalékában legalább heti, 17 százalékukban havi rendszerességgel fordulnak elő veszekedések, viták. A családok felében számoltak be arról, hogy náluk csak nagyon ritkán merülnek fel konfliktusok, míg 16 százalék vallotta azt, hogy náluk még soha nem fordult elő veszekedés a családban. A válaszmegtagadók aránya a téma érzékenységehez képest viszonylag alacsony, mindössze 5 százalék. Az elmúlt másfél évben számottevő változás a családi konfliktusok gyakoriságát tekintve nem történt Magyarországon.

A nemzetközi adatok szerint leggyakrabban az orosz családok, míg legritkábban a lengyel családok veszekednek, amennyiben a legalább hetente és a havi rendszerességgel előforduló vitákat vesszük figyelembe. Viszont, ha a konfliktusok gyakoriságától eltekintünk, akkor a vizsgált négy ország közül Magyarországon és Bulgáriában a legmagasabban a veszekedő családok aránya. Hozzá kell tenni, hogy Bulgáriában és Oroszországban viszonylag magas volt a válaszmegtagadók aránya is, ami arra utal, hogy ezekben az országokban magasabb az elhallgatott esetek száma.

A családi konfliktusok gyakorisága Magyarországon szoros összefüggésben van a család méretével, minél több tagot számlál a család, annál valószínűbb a viták, konfliktusok kialakulása is. A konfliktusok gyakorisága emellett összefüggést mutat a kérdezett életkorával, a család anyagi helyzetével, és attól is függ, hogy a kérdezett vallásos-e vagy sem. A két vagy többtagú családok körében a 18-35 évesek csak mintegy 20-25 százaléka számolt be arról, hogy legalább hetente vannak náluk viták a családban, míg az 56 év felettieknek csak 8 százaléka. Ugyanakkor a legfiatalabbak csupán 7%-a, a legidősebbeknek pedig 21%-a nyilatkozta azt, hogy még soha nem fordult elő konfliktus a családjukban. A családi konfliktusok, illetve azok nyilvános felvállalásának normákkal való összefüggését mutatja, hogy vallásos kérdezettek az átlagnál jóval magasabb (23%) hányada válaszolta, hogy az ő családjukban soha nem volt még veszekedés. A közvélekedés és néhány korábbi felmérés szerint is a családon belüli viták fő oka legtöbbször a pénzhez kapcsolódik. Eredményeink szerint úgy tűnik, hogy a pénz nem csak a szegény családokban, hanem a jómódúak esetében is családi vitákat generálhat: az egy főre jutó havi háztartásjövedelem ötödök alapján a legszegényebb és a leggazdagabb családokban az átlagnál valamivel gyakoribbak a konfliktusok.

Kik között vannak leggyakrabban félreértések a családban?

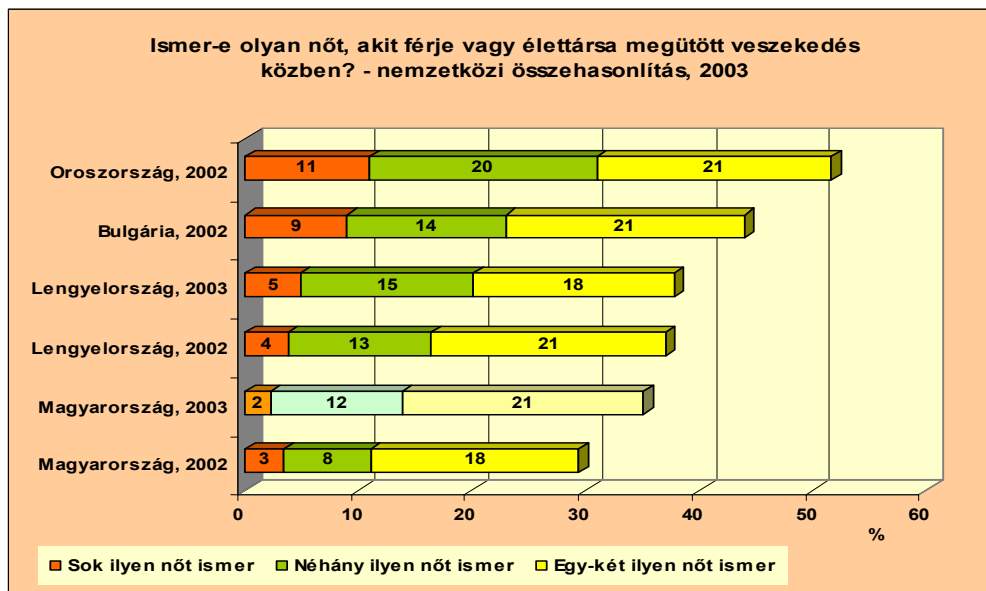
A magyar családokban a házastársak, illetve élettársak között fordulnak elő leggyakrabban félreértések (44%), ezt követi a szülők (kérdezett vagy a házastársa) és a gyermek közötti (18%), majd a kérdezett és a szülege közötti veszekedések (9%), ugyanennyien válaszolták, hogy mindig változó, hogy kik között van konfliktus a családban (9%). 2002 februárja óta e tekintetben lényegében nem változott a lakosság véleménye. A nemzetközi adatokat tekintve, a magyarhoz hasonló trendeket találunk mind a három vizsgált országban.

Azt, hogy kik között van konfliktus a családban az együtt élő személyek száma és a családszerkezet befolyásolja leginkább, hiszen veszekedni is csak azzal lehet, akivel kapcsolatban állunk. Az egyszemélyes háztartások esetében, a kérdezetteknek leginkább gyermekeikkel (idős egyedülálló szülők), illetve a szüleikkel van konfliktusa (fiatal egyedülállók – „szinglik”). A kétfős háztartások több mint kétharmadában (68%) leggyakrabban a házastársak veszekednek. A három vagy több fős családokban a konfliktusok jobban megoszlanak a családtagok között: ezekben a háztartások csupán egyharmadában (36%) leggyakoribb a házastársak közötti konfliktus, miközben az átlagnál magasabban alakul a család más tagjaival, illetve a többi családtag közötti viták gyakorisága.

Feleségbántalmazás

A családi veszekedések, viták során elszabadulhatnak az indulatok, és tettelegességig fajulhat a dolog – elcsattan egyikét pofon. A kérdés kényessége miatt a vizsgálat során, indirekt módon próbáltuk mérni, hogy vajon a magyar családok hányad részére igaz az, hogy a feleség fizikai bántalmazásnak van kitéve. 2003 szeptemberében a magyar felnőtt lakosság több mint egyharmada (35%) ismer legalább egy olyan nőt, akit férje vagy élettársa veszekedés közben megütött. Ez magasabb a tavaly februárban mért 29 százaléknál. Ez a különbség nem feltétlenül jelenti azt, hogy a feleségverés terjedőben lenne Magyarországon, hanem sokkal inkább azt, hogy többen mernek erről beszélni ma már a nyilvánosság előtt is.

Nemzetközi viszonylatban nem Magyarország az, ahol mérésünk szerint leggyakoribb a feleségbántalmazás. A bántalmazott feleségek, élettársak aránya Oroszországban és Bulgáriában a legmagasabb, őket Lengyelország, majd Magyarország követi a sorban. Oroszországban a lakosság több mint fele (52%), ismer olyan nőt, akit férje megütött, Bulgáriában pedig a lakosság 44 százaléka. Ugyanakkor ezekben az országokban a legnagyobb a válaszmegtagadók aránya is (9%, illetve 11%), amely valószínűleg további ismert esetek elhallgatására utal.

Az, hogy ki hány bántalmazott nőt ismer, összefüggést mutat a kérdezett társadalmi-demográfiai jellemzőivel. Magyarországon a nők, az alsó fokú iskolai végzettséggel rendelkezők, a vidéki, falusi környezetben lakók, illetve az alacsony jövedelmű családokban élők közül az átlagnál többen ismernek olyan párkapcsolatokat, ahol a nőt veszekedés közben megütötte a férje, élettársa. Külön ki kell emelnünk a cigány nők veszélyeztetettségét, adataink szerint a cigány származású kérdezettek 40 százaléka mondta azt, hogy több olyan nőt ismer személyesen, akiket ver a férjük.

Készítette: Nagy Ildikó, TÁRKI

További információk: <http://www.tarki.hu/adatbank-h/nok/index.html>, illetve <http://gender.bkae.hu/>